

Stiftelsesklagenemnda

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse i sak 2020/0914

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse av klage av 6. oktober 2020 på Stiftelsestilsynets vedtak av 24. september 2020. Klagen er inngitt av advokat A på vegne av B ved verge C.

Saken gjelder Stiftelsestilsynets vedtak om å avslå klagerens søknad av 12. august 2020 om oppheving av båndlegging, jf. arveloven § 32 første jf. fjerde ledd.

1 Stiftelsesklagenemndas kompetanse og sammensetning

Stiftelsesklagenemndas kompetanse er fastsatt i lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) § 7a. Etter bestemmelsen avgjør Stiftelsesklagenemnda klager på enkeltvedtak fattet av Stiftelsestilsynet i medhold av blant annet arveloven.

Stiftelsesklagenemnda har full prøvelsesadgang, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 34. Klagen er framsatt i rett tid og vilkårene for å behandle klagen er til stede, jf. forvaltningsloven §§ 29 og 32.

Ved Stiftelsesklagenemndas behandling og avgjørelse av klagen deltok lederen Gudmund Knudsen og medlemmene Kamilla Silseth og Henning Sollid.

2 Sakens bakgrunn i hovedtrekk

D opprettet testament 17. mars 2020. I testamentet ble det blant annet inntatt følgende bestemmelse om livsarvingenes arverett:

"Resten av det jeg etterlater meg skal gå til mine tre barn med lik del til hver:

*Y
X
B*

Arven til mine barn skal først utbetales når hver av dem fyller 25 (tjuefem) år.

Fra min bortgang og frem til utbetalingsdato skal midlene ikke høre inn under Fylkesmannen men i stedet forvaltes av min far;

E.

Dersom min far ikke ser seg i stand til å påta seg denne oppgaven skal han velge en person som han mener vil være eden rette for oppgaven."

D er meldt å være død DATO.

Testators sønn, B v/ verge, søkte 12. august 2020 Stiftelsestilsynet om oppheving av testamentsbestemmelsen om båndlagt pliktdelsarv. Han grunnga søknaden med at lovens vilkår for båndlegging ikke er oppfylt. I forbindelse med søknaden innga testators far, E, uttalelse 7. september 2020.

Postadresse

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Tlf.: 55 19 30 00

E-post: post@knse.no

Stiftelsestilsynet avslo søknad om oppheving av båndleggingen i vedtak av 24. september 2020. Stiftelsestilsynets vedtak ble påklaget 6. oktober 2020. Saken ble oversendt til Stiftelsesklagenemnda 13. november 2020.

Nemndsmøte i saken ble avholdt som Teams-konferanse 7. desember 2020.

3 Stiftelsestilsynets vedtak

Vedtaket av 6. oktober 2020 lyder:

Søknad om oppheving av bestemmelse om båndlagt pliktdelsarv tilhørende B, inntatt av D, i testamente av 17. mars 2020, avslås.

Stiftelsestilsynets avslag er begrunnet med at vilkårene for båndlegging av pliktdelsarv etter arveloven § 32 er oppfylt. I sin vurdering legger Stiftelsestilsynet vekt på at den aktuelle testamentsbestemmelsen framstår som nøye gjennomtenkt, klart formulert og gir et entydig inntrykk av at testators intensjon var at arven ikke skulle disponeres av klager før fylte 25 år.

Stiftelsestilsynet viser videre til at det i den nye arveloven som trer i kraft 1. januar 2021 er gjort store endringer i gjeldende arvelov § 32. Det skal ikke lenger være adgang til å båndlegge pliktdelsarven, men med et unntak for livsarvinger fram til de fyller 25 år. Stiftelsestilsynet oppfatter forarbeidene til den nye loven slik at «. . . ung alder, under 25 år, er et så tungtveiende moment at lovgiver ikke har ønsket å fjerne en arvelater muligheten til å båndlegge pliktdelsarv i slike tilfeller.»

4 Klagers anførsler

Klager mener at vedtaket bygger på en uriktig lovforståelse, og en uriktig bedømmelse av faktum.

Arveloven § 32 gir ikke en generell adgang til å båndlegge arv fram til arvinger fyller 25 år. Det er ingen nærmere begrunnelse for båndleggingen i testamentet, og vilkåret om "*særlig grunn*" i arveloven § 32 er derfor ikke oppfylt. Dersom § 32 skulle forstås som en generell adgang til å båndlegge pliktdelsarv fram til livsarvingen fylte 25 år så ville dette fremgått klart av ordlyd eller sikker rettspraksis.

Det er uten betydning at ordlyden i testamentet er klar når det gjelder båndleggingen.

5 Merknad fra E, testators far

Klagen er sendt i kopi til E som har inngitt merknader 26. oktober 2020. I merknadene anføres det at klagen ikke kan tas til følge. Det vises videre til kommentarer til søknad 7. september 2020 der det blant annet framgår at testators valg om båndlegging var begrunnet i et ønske om at klager skal kunne kjøpe seg bolig og en frykt for at klagers mor ville sette arvingenes penger over styr.

6 Stiftelsestilsynets innstilling i klagesaken

Stiftelsestilsynet har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket og har oversendt saken til Stiftelsesklagenemnda 13. november 2020.

7 Stiftelsesklagenemndas syn på saken

Saken gjelder søknad om oppheving av båndlagt pliktdelsarv. Adgangen til å båndlegge pliktdelsarv framgår av arveloven § 32 første ledd som lyder:

"Arvelateren kan i særlege tilfelle, og når omsynet til arvingen taler for det, i testament fastsette innskrenking av retten til å rå over pliktdelsarv."

Etter arveloven § 32 fjerde ledd første punktum har Stiftelsestilsynet myndighet til å endre eller oppheve et påbud fra arvelater om båndlegging av pliktdelsarv. Bestemmelsen lyder:

«Påbud frå arvelataren kan brigdast eller opphevast etter reglane i lov om stiftelser.»

Når det i lovbestemmelsen er vist til «reglane i lov om stiftelser», må dette forstås slik at spørsmålet om å endre eller oppheve en båndlegging skal vurderes med utgangspunkt i de materielle vilkårene for omdanning i stiftelsesloven § 46 første ledd. Slik bestemmelsen i arveloven § 32 fjerde ledd første punktum er formulert – bestemmelsen gjelder *endring* eller *opphevelse* av en båndlegging - må bestemmelsen forstås slik Stiftelsestilsynets myndighet forutsetter en i utgangspunktet gyldig fastsatt båndlegging. Bestemmelsen gir ikke Stiftelsestilsynet en alminnelig myndighet til å prøve om de skjønnsmessige vilkårene for båndlegging etter arveloven § 32 første ledd er oppfylt. Stiftelsestilsynets oppgave etter arveloven 32 fjerde ledd første punktum er begrenset til å vurdere om omdanningsvilkårene i stiftelsesloven § 46 første ledd gir grunnlag for å endre eller oppheve et påbud om båndlegging av pliktdelsarven. Slik forstås også LB-2016-156932 der det som grunnlag for Stiftelsestilsynets myndighet til å oppheve en båndlegging av pliktdelsarv vises til stiftelsesloven § 55 som blant annet gir omdanningsvilkårene i stiftelsesloven § 46 tilsvarende anvendelse på en del andre rettsdannelser enn stiftelser. I denne sammenheng kan det være av betydning at omdanningsgrunnene i stiftelsesloven § 46 første ledd ikke bare gjelder omdanning på grunn av etterfølgende forhold, men kan etter omstendighetene også gi grunnlag for omdanning på grunn av forhold som forelå allerede da disposisjonen ble truffet, det vil i vår sak si da testamentsbestemmelsen om båndlegging av pliktdelsarven ble truffet.

Stiftelsesklagenemnda går så over til å se på om en av omdanningsgrunnene i stiftelsesloven § 46 første ledd er oppfylt slik at båndleggingen av klagerens pliktdelsarv kan oppheves eller endres i medhold av arveloven § 32 fjerde ledd første punktum.

Stiftelsesloven § 46 første ledd lyder:

«§ 46. Vilkår for omdanning

Omdanning kan foretas når en bestemmelse i vedtektene1 eller den rettslige disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen

- a) *ikke lar seg etterleve, for eksempel fordi stiftelsens kapital er utilstrekkelig til å tilgodese dens formål på en rimelig måte,*
- b) *er åpenbart unyttig,*
- c) *er i strid med hensikten i den disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen, for eksempel fordi oppretterens forutsetninger for bestemmelsen har sviktet, eller*
- d) *er åpenbart uheldig eller åpenbart ufornuftig»*

Bestemmelsen setter strenge rammer for når det kan foretas omdanning med grunnlag i bestemmelsen.

I klagen tar klageren ikke opp forholdet til vilkårene i stiftelsesloven § 46 første ledd. Heller ikke Stiftelsestilsynet drøfter forholdet til vilkårene for omdanning i stiftelsesloven.

Det er klart at vilkårene i loven § 46 første ledd a) eller b) ikke kommer til anvendelse i klagesaken. Båndleggingen lar seg etterleve og den er heller ikke åpenbart unyttig.

Stiftelsesklagenemnda kan heller ikke se at alternativ c) kan komme til anvendelse. Stiftelsesklagenemnda er enig med Stiftelsestilsynet i at det ikke er holdepunkter for annet enn at båndleggingen var et gjennomtenkt ønske fra arvelateren om at arven skulle være båndlagt til barna fyller 25 år. Det er ikke holdepunkter for at dette formålet med båndleggingen ikke lenger gjør seg gjeldende eller at formålet med båndleggingen er kommet i strid med arvelaterens forutsetninger. Det at båndleggingen kan hatt sin bakgrunn i en familiekonflikt og forholdet til barnas mor, slik det er anført av klageren, endrer ikke dette.

Etter alternativ d) i stiftelsesloven § 46 første ledd kan båndleggingen endres eller oppheves dersom den er blitt «åpenbart uheldig eller åpenbart ufornuftig». Det ligger i kravet om «åpenbart» at bestemmelsen ikke gir grunnlag for å oppheve en båndleggelse fordi den av arvingen oppleves som uheldig, ufornuftig eller uhensiktsmessig. Det at båndleggingen kan ha hatt sammenheng med familiekonflikt betyr ikke at den er «åpenbart uheldig eller ufornuftig.» Stiftelsesklagenemnda kan heller ikke se at det er opplyst om andre forhold som skulle tilsi at vilkåret i stiftelsesloven § 46 første ledd d) er oppfylt.

Stiftelsesklagenemnda har etter dette kommet til at Stiftelsestilsynets vedtak opprettholdes.

8 Vedtak

Stiftelsesklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

Stiftelsesklagenemnda opprettholder Stiftelsestilsynets vedtak av 24. september 2020 om avslag på søknaden om oppheving av båndleggingen av pliktdelsarven til B.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 7. desember 2020

Gudmund Knudsen
Leder

Dokumentet er godkjent elektronisk